बागमती प्रदेश सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय

कृषि विकास कार्यालय

सिन्धुली

अदुवाको गानो कुहिने रोग (Rhizome Rot)

अदुवाको गानो कुहिने रोग बीउ गानो तथा माटोको माध्यमवाट सर्दछ । २५- ३५ डिग्री सेन्टिग्रेडको तापक्रम, लामो समय सम्म सिमसिमे पानी परेको तथा पानी जमेको अवस्था यो रोगको लागि अनुकूल हुन्छ । कुहिएको भागले अरु ब्याक्टेरिया, ढुसी तथा किराहरुलाई आकर्षित गर्छ । वर्षातको समयमा यो रोग छिटै फैलिन्छ ।

रोगको लक्षणः

- बोटको पातको टुप्पोबाट पहेंलिदै जाने, बोट लड्दैन तर पहेंलेन्छ र मर्दछ ।
- गानो र डाँठ जोडिएको भागमा पानीले भिजेको जस्तो भएर गिलो हुँदै जाने र बिरुवा तान्दा सजिलै पातसँग छुट्टिएर आउँछ भने गानो जमिनमै छोडिन्छ ।

व्यवस्थापनः

- पानी जम्न नदिई निकासको राम्रो व्यवस्था मिलाउने
- नाइट्रोजन युक्त मलको बढी प्रयोगले रोगको प्रकोप बढ्छ । त्यसैले रासायनिक मलको प्रयोग सन्तुलित मात्रामा गर्ने र कम्पोष्ट मलको प्रयोगमा बढी जोड दिने गर्नुपर्दछ ।
- प्रारम्भिक लक्षण देखिना साथ कार्बेन्डाजिम ५०% WP @ २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई रोगी विरुवा तथा त्यसको वरपरका बिरुवाहरु र माटो समेत भिज्ने गरी उपचार गरेमा रोग फैलिने क्रमलाई कम गर्न सकिन्छ ।
- छहारी भएको ठाँउमा रोगको प्रकोप बढी हुने भएकोले हल्का मात्र छहारी दिने बिरुवाहरु अन्तरबालीमा लगाउन सकिन्छ ।
- रोग लागेको जमिनमा पुनः अदुवा नलगाउने, ढुसीको जीवाणु माटो वा रोगी गानो/ डाँठमा २ वर्ष सम्म जीवित रहन सक्ने हुदाँ अनिवार्य वाली चक्र अपनाई ३ वर्षमा एक पटक मात्र अदुवा लगाउने
- ट्राइकोडर्माबाट बीउ उपचार एवं माटो उपचार गर्न सकिन्छ ।
- बोटहरू गाना कुहिने रोगबाट संक्रमित भएका छन् भने (मेटालक्सिल ८% + म्यानकोजेब ६४%) विषादी १ ग्राम अथवा अन्य विषादीहरू (कार्बेन्डाजिम १२% + म्यानकोजेब ६३%) २ ग्राम विषादी प्रति लिटर पानीका दरले तयार परिएको घोलले जरा सम्म भिज्ने गरी ड्रेन्चिङ गर्ने ।

चित्र : अदुवाको गानो कुहिने रोग

संकलक तथा तयारकर्ताः विशेषज्ञ सेवा शाखा, कृषि विकास कार्यालय, सिन्धुली